НАРОДНО СЪБРАНИЕ
Вх.No 51-554-04-345
Дата 18 / 11 2025 г.

59
15

ЧРЕЗ Г-ЖА РАЯ НАЗАРЯН
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
51-ВО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

ДО Г-Н НИКОЛАЙ НАНКОВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
КОМИСИЯ ПО РЕГИОНАЛНА ПОЛИТИКА, БЛАГОУСТРОЙСТВО И МЕСТНО САМОУПРАВЛЕНИЕ

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ПРЕДСЕДАТЕЛ,

На основание чл.79, ал.1 от Правилника за организацията и дейността на Народното събрание, правим следните мотивирани изменения и допълнения в приетия на първо четене Закон за водоснабдяването и канализацията, внесен от Министерски съвет на 25.07.2025 г:

§ 1. Създава се чл. 14а:

Чл. 14а (1) Към всяка Асоциация по ВиК се създава Технически експертен съвет, съставен от инженери, проектанти и специалисти по водоснабдяване и канализация.
(2) Съветът разглежда проектите на инвестиционни програми и изготвя становище за техническата им обоснованост, което е задължително условие за приемане на решение от Общото събрание.
(3) Съставът, функциите и редът на работа на съвета се уреждат с наредба, приета от Министъра на регионалното развитие и благоустроиство.

Мотиви: Регламентираният от приетият на първо четене законопроект Обществен съвет няма експертен капацитет да оценява сложни технически и инвестиционни решения във ВиК сектора. Това води до риск важни решения да бъдат вземани по политически, а не по професионални критерии. Създаването на Технически експертен съвет гарантира независима техническа оценка, подобряване на качеството на проектите и ограничаване на субективни управленски решения. Създаването на такъв се подкрепя от д-р инж. Галя Бърдарска, която като представител на Сдружение „Глобално партньорство по водите-България“ в становище до Народното събрание изрично посочва, че липсата на експертен орган е довела до неефективни проекти, загуби на европейски средства и многократни „ремонти на ремонта“.

§ 2. В чл. 16 ал. 4 се изменя по следния начин:

(4) Решенията на общото събрание на асоциацията по ВиК се вземат с мнозинство от три четвърти от гласовете на присъстващите по ал. 3. Решенията, свързани с одобряване на инвестиционни програми, разпределение на финансови средства и определяне на приоритети по проекти, се приемат с мнозинство от три четвърти от всички членове на асоциацията, като мнозинството се изчислява едновременно пропорционално по броя на населението и по броя на общините.

Мотиви: Регламентираната в приетия на първо четене законопроект конструкция на гласуване в асоциациите по ВиК, основана изцяло на населението, позволява концентрация на власт при големите общини и държавата. Това лишава малките общини от реално участие в стратегически решения. Предложеното двойно мнозинство (по население и по брой общини) въвежда баланс, гарантира равнопоставеност и предотвратява политическо доминиране. То се подкрепя както становището на Общински съвет Сапарева баня, където се споменава, че сегашният модел „води до тежка неравнопоставеност…“, така и от д-р инф. Бърдарска, която посочва, че асоциациите често игнорират интересите на малките общини.

§ 3. Създава се чл. 31а и чл. 31б:

Чл. 31а. (1) При изготвянето на инвестиционните програми за изпълнение на регионалните генерални планове за водоснабдяване и канализация не по-малко от 30 на сто от средствата се насочват към общините извън областния център.
(2) Когато изискването по ал. 1 не е изпълнено, инвестиционната програма не подлежи на утвърждаване от министъра на регионалното развитие и благоустройството.
Чл. 31б. (1) При изготвяне на инвестиционните програми по чл. 28 се прилагат обективни критерии за приоритизация на проектите.
(2) Критериите включват най-малко следните показатели:
1. процент на загуби на вода в съответната община, установен по официални данни на оператора и КЕВР;
2. социален ефект – брой домакинства, които ще бъдат засегнати от подобрението на услугата, и наличие на социално уязвими групи;
3. степен на безводие или режим на водоснабдяване през последните три години;
4. екологичен риск – наличие на замърсявания, нерегламентирани заустявания или липса на пречиствателна инфраструктура;
5. ефективност на вложените средства – съотношение между очакван резултат и стойност на проекта;
6. регионален баланс – равномерно териториално разпределение на инвестициите между общините в асоциацията;
7. готовност за реализация – наличие на проектна документация, разрешителни и готовност за започване на строителство.
(3) Тежестта на отделните критерии и редът за тяхното прилагане се определят с наредба на Министерския съвет по предложение на министъра на регионалното развитие и благоустройството.
(4) Решенията на асоциацията и проектите на инвестиционни програми, които не съответстват на критериите по ал. 2, не се утвърждават и не подлежат на финансиране от министъра на регионалното развитие и благоустройството.

Мотиви: В продължение на повече от десетилетие значителна част от ВиК инвестициите се насочват почти изключително към областните центрове, докато периферните общини са оставени с амортизирани мрежи, високи загуби и чести режими на водата. Този проблем е релевиран и в становищата на инж. Бърдарска и Общински съвет Сапарева баня, който заявява, че малките общини „не получават почти нищо от средствата“, тъй като финансирането се концентрира в областните центрове, което води до системно изоставане. Въвеждането на минимална квота от 30% гарантира справедлив достъп до финансиране и защитава малките общини, чиято инфраструктура е в най-тежко състояние.

Следващият проблем на приетия на първо четене законопроект е липсата на критерии за приоритизация на ВиК проекти. Това би довело до субективни решения и неефективно разходване на публичните средства. Както в становището на инж. Бърдарска (тя излага примери, че липсата на критерии е довела до строеж на обекти извън регионалните планове, загуба на средства и ниска ефективност), така и в това на Общински съвет Сапарева баня подкрепят въвеждането на критерии, което би предотвратило практиката областните оператори да пренебрегват малките общини. Предлаганите в настоящото предложение критерии – висок процент загуби, наличие на безводие, социален ефект, екологични рискове и готовност на проектите – въвеждат прозрачност, измеримост и обективност. Това гарантира, че средствата ще бъдат насочвани там, където нуждата е най-голяма и общественият ефект – най-силен.

§ 4. В чл. 104 ал. 1 се създава т. 3:

„3. инфраструктурните проекти във ВиК сектора.“

§ 5. Създава се чл. 106а и чл. 106б:

Чл. 106а. (1) Специализиранат информационна система по чл. 104, ал. 1, т. 3 осигурява за всеки инфраструктурен проект във ВиК сектора най-малко следната информация:
1. наименование и местонахождение на проекта;
2. стойност и източник на финансиране;
3. изпълнител и подизпълнители;
4. етап на изпълнение и срокове;
5. бенефициент (държава,община, ВиК оператор или асоциация);
6. отчетен напредък и възникнали забавяния;
7. постигнати резултати и ефект върху ВиК услугите.
(2) За изпълнението на проектите по ал. 1 Министърът на регионалното развитие и благоустройството представя годишен отчет пред Народното събрание до 31 март на следващата година.
(3) Годишният отчет по ал. 2 се публикува и в специализиранат информационна система по чл. 104, ал. 1, т. 3.
Чл. 106б. (3) Специализираните информационни системи по чл. 104 са публични и достъпни онлайн чрез интернет страниците на Министерството на регионалното развитие и благоустройството и на „Български ВиК холдинг“ ЕАД.“

Мотиви: Прозрачността и контролът върху ВиК сектора и особено върху инфраструктурните проекти са слабо развити. Това се посочва като недостатък от изразилите становище инж. Бърдарска и Общински съвет Сапарева баня. Предлаганите в § 4. и § 5. специализирана информационна система (публичен регистър) на проектите и годишен отчет пред Народното събрание гарантират проследимост на всички инвестиции, техния напредък и ефекта им върху качеството на услугите. Това създава условия за ограничаване на непрозрачното разпределение на средства и осигурява институционален контрол върху сектора.

ВНОСИТЕЛИ: Любен Иванов